

IUS EST
A IUSTITIA
APPELLATUM

Księga jubileuszowa
dedykowana
Profesorowi
TADEUSZOWI
WIŚNIEWSKIEMU

Wolters Kluwer

IUS EST
A IUSTITIA
APPELLATUM

Księga jubileuszowa
dedykowana
Profesorowi
TADEUSZOWI
WIŚNIEWSKIEMU

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

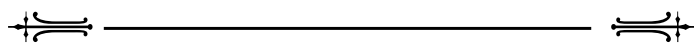

Komitet redakcyjny
Tadeusz Ereciński
Jacek Gudowski
Maksymilian Pazdan

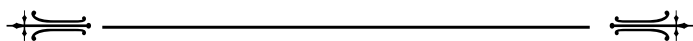
Redaktor naukowy
Michał Tomalak

IUS EST
A IUSTITIA
APPELLATUM

Księga jubileuszowa
dedykowana
Profesorowi
TADEUSZOWI
WIŚNIEWSKIEMU

T. Wisniewski

Pan prof. Tadeusz WIŚNIEWSKI
Sędzia Sądu Najwyższego
w stanie spoczynku

Szanowny Panie Sędzio

W uznaniu wzorowej postawy sędziowskiej w kształtowaniu polskiego wymiaru sprawiedliwości Krajowa Rada Sądownictwa zgodnie z uchwałą Nr 699/2016 z dnia 12 października 2016 r., postanowiła uroczystie Panu Sędziemu podziękować i uhonorować medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae.”

Serdecznie gratuluję wyróżnienia.

z wyrazami nacisku

SSN Dariusz Zawistowski

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego
Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 21 kwietnia 2017 r.

Pan Profesor

Tadeusz Wiśniewski

Żanowuy Panu Sędno.

W imieniu własnym, jak i sędziów Sądu Najwyższego serdecznie gratuluję osiągnięć w pracy zawodowej oraz tak znaczącego dorobku naukowego. Przepracował Pan Profesor jako sędzia 45 lat w sądach powszechnych, w tym 25 lat w Sądzie Najwyższym. Jubileusz skłania do refleksji nad upływającym niezmiernie szybko czasem i własnym życiem, czy rzeczywiście wybrana droga była właściwa. Wypowiadane są opinie, że nie ma ludzi niezastąpionych ale nie można się z tym w pełni zgodzić. Zawsze kiedy relacje są bardzo dobre, jak z czcigodnym Panem Profesorem chciałoby się aby trwały, jak najdłużej.

W życiu zawodowym spełniał się Pan Profesor jako sędzia Sądu Najwyższego, naukowiec oraz dydaktyk. Na każdej z tych płaszczyzn działalności wyróżniał się Pan wszechstronną wiedzą i zaangażowaniem godząc znakomicie teorię z praktyką stosowania prawa oraz jako wychowawca adeptów sztuki prawniczej.

Pracę w sądownictwie rozpoczął Pan w 1969 r. i od tego czasu nieprzerwanie działał na rzecz wymiaru sprawiedliwości wykazując się doskonałym warsztatem zawodowym, jak i rozległą wiedzą z różnych dziedzin prawa. Pracując w Sądzie Najwyższym od stycznia 1998 r. do grudnia 2015 r. sprawował Pan Profesor funkcję Przewodniczącego Wydziału I Cywilnego, dbając przy tym o jego prawidłowe funkcjonowanie. Liczne obowiązki z tym związane nie wpływały na rozpoznawanie wpływając spraw, niekiedy o bardzo złożonej problematyce. Orzekał Pan jako sędzia sprawozdawca w wielu sprawach, w których poruszane były zagadnienia prawne mające istotne znaczenie dla systemu prawnego w Polsce. Dotyczy to również uchwał Sądu Najwyższego wydawanych w składzie siedmiu sędziów tego Sądu i spełnianych czynności sędziego sprawozdawcy. Praca orzecznicza w Sądzie Najwyższym to przede wszystkim trud w rozwiązywaniu tak istotnych zagadnień poddanych rozstrzygnięciu, wiedza, dociekliwość i przemyślenia, co w odniesieniu do Pana Profesora przybierało szczególny wymiar. Przejście w stan spoczynku jest czymś oczywistym po wielu latach trudnej, odpowiedzialnej pracy, jednakże

zał zakończenia tej współpracy i nawiązanych relacji z dostojnym Jubilatem jako współpracownikiem, przyjacielem, kolegą.

Dorobek naukowy Pana Profesora stanowi istotny wkład dla nauki polskiej. Odnosi się to zwłaszcza do licznych publikacji zarówno z zakresu prawa materialnego, jak i procesowego cywilnego. Na wyróżnienie zasługuje monografia „Przebieg procesu cywilnego” o charakterystycznym nowatorskim podejściu do instytucji procesu cywilnego. Monografia ta zawiera cenne uwagi, dla przedstawicieli wszystkich zawodów prawniczych, a także osób rozpoczynających dopiero swoją karierę zawodową. Wśród publikacji znajdują się też komentarze do kodeksu postępowania cywilnego oraz kodeksu cywilnego. Sprawuje Pan Profesor redakcję naukową nad projektem opracowania elektronicznego LEX Navigator Postępowanie Cywilne. Program ten dostępny jest on-line, a przebiegu czynności podejmowanych w postępowaniu cywilnym został przedstawiony za pomocą interaktywnych diagramów, co jest bardzo przydatne zwłaszcza dla prawników i studentów zgłębiających wiedzę prawniczą.

Jako dydaktyk prowadzi Pan Profesor wykłady z postępowania cywilnego oraz seminarium magisterskie dla studentów w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, kieruje także „Prawniczym seminarium doktoranckim” w Akademii i seminarium doktoranckie w ramach Studium Doktoranckiego Instytutu Nauk Prawnych PAN. Na podkreślenie zasługuje fakt, że wychowankowie zawsze wypowiadali się pozytywnie o swoim „mistrzu”, a przy tym wskazywali na wysoki poziom merytoryczny zajęć i zaangażowanie w proces nauczania.

Przebieg pracy zawodowej – niezwykle sumiennej i twórczej, działalność naukowa oraz odejmowane działania przez Pana Profesora stanowią doskonały przykład dla młodych osób wybierających zawód prawnika, że można osiągnąć bardzo wiele, jeżeli jest się człowiekiem niestrudzonym w pracy i konsekwentnie realizującym obrany cel.

Cechy osobowości Pana Profesora, a przede wszystkim skromność i życzliwość oraz okazywane poważanie do współpracowników tworzyły podstawę relacji w miejscu zatrudnienia. Wartości te przenosiły się na dalszą działalność poza zawodową. Wyrażam podziękowania za wszystkie dokonania i życzę Panu Profesorowi z okazji Jubileuszu dalszych sukcesów zarówno na płaszczyźnie naukowej, jak i osobistej.

Księga Jubileuszowa Tadeusza Wiśniewskiego, *Ius est a iustitia appellatum*

Pan prof. dr. hab. Tadeusz Wiśniewski, obecnie Sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, w 2016 r. skończył pracę w Sądzie Najwyższym, po wielu latach służby sędziowskiej, w związku i ukończeniem 70 lat. Na koniec kariery sędziowskiej Dostojnego Jubilata przypadł jubileusz jego 45-lecia pracy w sądownictwie oraz jubileusz 25-lecia pracy w Sądzie Najwyższym. Przez kilkadziesiąt lat Tadeusz Wiśniewski łączył pracę w sądownictwie z pracą naukową. W 1997 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych. Od 2007 r. jest Kierownikiem Katedry Postępowania Cywilnego w Akademii Leona Koźmińskiego.

Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa w uznaniu zasług Szanownego Jubilata podjęło w dniu 5 grudnia 2016 r. uchwałę wyrażającą wolę uhonorowania jubileuszu jego pracy zawodowej i przekazania gratulacji z okazji przygotowywanej Księgi Jubileuszowej. Wcześniej, w dniu 12 października 2016 r., Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwałę o odznaczeniu Tadeusza Wiśniewskiego medalem Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości - *Bene Merentibus Iustitiae*.

Dostojny Jubilat rozpoczął pracę w sądownictwie w 1969 r., jako aplikant etatowy w okręgu Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu, po ukończeniu studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego. W latach 1971-1973 był asesorem sądowym w Sądzie Powiatowym w Trzebnicy, a następnie sędzią w tym sądzie i Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Śródmieścia. W tym czasie pełnił funkcje przewodniczącego wydziału cywilnego oraz wiceprezesa i prezesa sadu rejonowego. W latach 1982-1990 był sędzią Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu, gdzie pełnił funkcje wizytatora do spraw cywilnych i przewodniczącego Wydziału Cywilnego Rewizyjnego. W 1990 r. został sędzią Sądu Najwyższego. W okresie od stycznia 1998 r. do października 2015 r. był Przewodniczącym Wydziału I Cywilnego. W trakcie orzekania w Sądzie Najwyższym orzekał jako sędzia sprawozdawca w wydaniu wielu ważnych orzeczeń, dotyczących złożonych zagadnień prawnych, w tym był sprawozdawcą siedmiu uchwał Sądu Najwyższego wydanych w powiększonym składzie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego,

Tadeusz Wiśniewski w 1997 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy doktorskiej "Apelacja według kodeksu postępowania cywilnego". Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych otrzymał w 2002 r., jako autor monografii "Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym". Jest autorem licznych, znaczących publikacji z zakresu prawa cywilnego materialnego i prawa postępowania cywilnego. W latach 2008-2010 był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, a w latach 2011-2015 członkiem Zespołu Procesowego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. Jest także członkiem kilku organizacji naukowych, w tym członkiem rad naukowych Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz Wydziału Prawa i Administracji.

Imponujący dorobek zawodowy Jubilata pozwala z pełnym przekonaniem na stwierdzenie, że jest osobą szczególnie zasłużoną dla wymiaru sprawiedliwości

A handwritten signature in dark ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke, positioned in the lower right quadrant of the page.

PREZES SĄDU REJONOWEGO
DLA WROCŁAWIA – ŚRÓDMIEŚCIA
WE WROCŁAWIU
ul. Podwale 30

Wrocław, dnia 21 lutego 2017 r.

Pan

Tadeusz Wiśniewski

Sędzia Sądu Najwyższego

Łanowy Panie Sędmo

z okazji Pana jubileuszu 45 – lecia pracy w sądownictwie proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje oraz wyrazi najwyższego uznania. Jubileusz Pana pracy staje się doskonałą okazją do złożenia wyrazów szacunku i podziękowania za Pana pracę w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu, w którym orzekał Pan w okresie od 1 marca 1979 r. do 30 czerwca 1982 r., a którym kierował Pan jako Prezes Sądu w okresie od 29 maja 1979 r. do 28 lutego 1983 r.

Życzę Panu wiele zadowolenia płynącego z poczucia dobrze wypełnionej służby oraz realizacji planów, które wiążą Pan z przyszłością.

Jednocześnie proszę przyjąć życzenia szczęścia w życiu osobistym oraz wszelkiej pomyślności i sukcesów na dalszej drodze zawodowej.

z pozdrowieniami

Prezes Sądu Rejonowego
dla Wrocławia-Śródmieścia
Beata Wójtowicz – Wozniczka

AKADEMIA
LEONA KOŹMIŃSKIEGO

Kwiecień 2017

Pan Profesor

Tadeusz Wiśniewski

Szanowny Panie Profesorze, Drogi Jubilatcie

Z okazji jubileuszu 45 lat pracy w sądownictwie, w tym 25 lat w Sądzie Najwyższym oraz 15 lat pracy w Akademii Leona Koźmińskiego życzymy Panu Profesorowi kolejnych lat owocnej pracy zawodowej, dalszych sukcesów naukowych, satysfakcji z wychowania kolejnych roczników prawników, zdrowia i pomyślności w życiu osobistym.

Wydaje się, że tak niedawno Pan Profesor podjął współpracę z Akademią Leona Koźmińskiego. a minęło już 15 lat! Współpraca z Panem Profesorem to dla nas wielki zaszczyt. Studenci i doktoranci oraz koledzy i koleżanki z naszej uczelni cenią Pana Profesora jako człowieka niezwykle pracowitego, odpowiedzialnego, życzliwego w kontaktach społecznych, o ujmującym sposobie bycia. Pańska praca w roli nauczyciela akademickiego jest bardzo cenna dla studiującej tu młodzieży, która czerpie wiedzę z Pańskich wykładów i inspirowane Pańską postawą jako zawodowego prawnika. Czas poświęcony przez Pana Profesora dydaktyce w Akademii Leona Koźmińskiego to znakomita możliwość przekazywania naszym studentom wiedzy na najwyższym poziomie. Osoby przystępujące do egzaminów magisterskich i doktorskich zazwyczaj wyrażają wdzięczność za troskliwą opiekę naukową jaką otrzymywali w tym czasie od Pana Profesora. Sukces jaki odnieśli, to także sukces ich promotora. Droga zawodowa Pana Profesora stanowi przykład godny naśladowania dla młodych prawników. Warto mieć cel i konsekwentnie go realizować. Praca w sądownictwie powszechnym, od sędziego sądu rejonowego do osiągnięcia wysokiej pozycji zawodowej Sędziego Sądu Najwyższego, to nie tylko zasługa dużego talentu, ale też efekt wytrwałej pracy. Zdobytą wiedzę i doświadczenie wykorzystuje Pan Profesor w działalności naukowej ogłaszając wartościowe publikacje, które przyniosły Panu najwyższy naukowy tytuł Profesora Zwyczajnego.

www.kozminski.edu.pl

ul. Jagiellońska 57/59, 03-301 Warszawa, tel. 22 519 21 00, fax 22 519 23 01, e-mail: akademia@kozminski.edu.pl

Swoje zainteresowania badawcze realizuje Pana Profesor nie tylko na uczelni, ale także w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości i Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk.

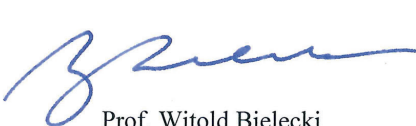
Imponuje nam wszechstronność zainteresowań Pana Profesora, znajdująca uzewnętrznienie w publikacjach m.in. z prawa cywilnego oraz prawa procesowego cywilnego. Ze względu na poruszaną problematykę każda publikacja autorstwa Pana Profesora spotykała się z szerokim zainteresowaniem naukowców, studentów i praktyków prawa. Wspomnieć należy tu zwłaszcza o monografii *Przebieg procesu cywilnego*; wydanej w 2009 i 2013 r. Zagadnienia poruszone w monografii i oryginalny sposób ich ujęcia, argumentacja wyrażonych poglądów stanowią o niepowtarzalnej wartości dzieła. Monografia ta została uhonorowana przez Rektora Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie przyznaniem w 2010 r. nagrody naukowej.

Z nie mniejszym zainteresowaniem przyjęty został wieloletni projekt w postaci redakcji naukowej opracowania elektronicznego *LEX Navigator Postępowanie Cywilne*, który został wdrożony w 2014 r. we współpracy z wydawnictwem Wolters Kluwers. Dzięki tej publikacji istnieje możliwość korzystania przez zainteresowanych z aktywnych diagramów obrazujących instytucje postępowania cywilnego, co stanowi znakomitą pomoc w śledzeniu przebiegu czynności dokonywanych w tym postępowaniu.

Drogi Panie Profesorze,

Dziękujemy za to, że możemy dziś świętować wraz z Panem Profesorem 15-lecie Pańskiej pracy w Akademii Leona Koźmińskiego i mamy nadzieję, że przed nami jeszcze wiele wspólnych jubileuszy. Prosimy o przyjęcie najlepszych życzeń w imieniu całej społeczności Akademii Leona Koźmińskiego.

Z wyrazami szacunku,

Prof. Witold Bielecki
Rektor ALK

Prof. Andrzej K. Koźmiński
Prezydent ALK

Prof. Monika Całkiewicz
Prorektor Prawa ALK

O PROFESORZE TADEUSZU WIŚNIEWSKIM

Profesor doktor habilitowany Tadeusz Wiśniewski urodził się 12.10.1945 r. w Warszawie. Od 1946 r. mieszkał we Wrocławiu, gdzie w czerwcu 1965 r. ukończył technikum energetyczne, uzyskując dyplom technika elektroenergetyka. Krótko pracował w tym zawodzie w jednym z wrocławskich biur projektowych, nie wiązał z nim bowiem swojej przyszłej drogi życiowej. W latach 1965–1969 studiował na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego, który ukończył, broniąc z wynikiem bardzo dobrym pracę magisterską z zakresu prawa administracyjnego. Podczas studiów miał możliwość uczestniczenia w wykładach między innymi profesorów pochodzących ze Lwowa i z Wilna. Był słuchaczem tak znanych profesorów, jak: Jan Baszkiewicz, Adam Chełmoński, Alfred Klein, Franciszek Longchamps de Bériér, Andrzej Stelmachowski i Witold Świda. Wykłady profesora Franciszka Longchamps de Bériera zaowocowały uczestnictwem w prowadzonym przez niego seminarium magisterskim, ze względu jednak na jego ciężką chorobę po kilku miesiącach seminarium to przejął profesor Adam Chełmoński.

Już jako student Tadeusz Wiśniewski włączył się w życie naukowo-badawcze uniwersytetu. Pod koniec studiów (1969 r.) wziął udział w ogólnopolskim konkursie studenckich prac naukowych z prawa administracyjnego, przeprowadzonym przez Uniwersytet Śląski, zajmując wraz z przyszłym profesorem Ernestem Knosą *ex aequo* pierwsze miejsce. Pierwsze miejsce – także w 1969 r. – zajął w uniwersyteckim konkursie studenckich prac naukowych z zakresu prawa. Został wówczas wyróżniony nagrodą ufundowaną przez profesora Andrzeja Stelmachowskiego.

Bezpośrednio po ukończeniu studiów został etatowym aplikantem sądowym w Sądzie Wojewódzkim we Wrocławiu. W czasie zajęć teoretycznych i odbywanej praktyki wybitni znawcy prawa sądowego – sędziowie Sądu Wojewódzkiego: Franciszek Adamczuk, Mirosław Filipowicz, Jerzy Jaworski, Kamila Bojanowska i inni, przybliżali młodemu aplikantowi zawilości prawa. Po ukończeniu aplikacji w 1971 r. mianowano Go asesorem sądowym w okręgu Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu, powierzając jednocześnie obowiązki sędziowskie w Sądzie Powiatowym w Trzebnicy. Ten okres pracy kończy się powołaniem Jubilata w 1973 r. na stanowisko sędziego Sądu Powiatowego w Trzebnicy. W tym Sądzie w pierwszych trzech latach służby sędziowskiej z powodzeniem łączył orzekanie w sprawach cywilnych i karnych. Zdecydowanie było Mu jednak bliższe prawo cywilne materialne i procesowe i z nim pragnął związać swoją pracę w sądownictwie. W Sądzie Powiatowym w Trzebnicy (po reorganizacji w 1975 r. w Sądzie Rejonowym w Trzebnicy) pełnił m.in. obowiązki przewodniczącego Wydziału I Cywilnego oraz wiceprezesa.

Kolejnymi etapami życia i awansu zawodowego w ramach cywilistycznej drogi sędziowskiej stały się: stanowisko sędziego (od 1979 r.), później prezesa Sądu Rejono-

wego dla Wrocławia-Śródmieścia, a od 24.07.1982 r. sędziego Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu, które łączył początkowo z pełnieniem obowiązków wizytatora do spraw cywilnych, a następnie przewodniczącego Wydziału Cywilno-Rewizyjnego. W 1978 r. ukończył Studium Podyplomowe Prawa Sądowego w Popowie. Miał wówczas szczęście, że wykłady prowadzili tacy wybitni uczeni i sędziowie Sądu Najwyższego, jak: profesorowie Witold Czachórski i Tomasz Dybowski, profesor i sędzia SN Jerzy Ignatowicz, sędziowie SN: Ryszard Czarnecki, Józef Majorowicz, Janusz Pietrzykowski, Zbigniew Trybuński, Zofia Wasilkowska. Należy podkreślić, że w okresie pracy w Sądzie Wojewódzkim we Wrocławiu Jubilat wykorzystywał osobiste doświadczenie zawodowe i pogłębioną wiedzę teoretyczną w szkoleniu młodych adeptów sztuki sędziowskiej, prowadził bowiem wykłady z zakresu prawa cywilnego materialnego dla aplikantów sądowych i dla wielu z nich był patronem.

Z dniem 1.07.1990 r. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, obejmując w 1998 r. stanowisko Przewodniczącego Wydziału I. W związku z tym powrócił do miasta swoich narodzin. Czynną służbę sędziowską zakończył w maju 2016 r. i przeszedł w stan spoczynku.

Mimo że przez wiele lat praca zawodowa Jubilata związana była wyłącznie z sądownictwem, to już w tym czasie – poczynając od 1978 r. – rozpoczął pracę naukową. Do czasu uzyskania doktoratu ukazały się książki: *Egzekucja z udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* (1994 r.) oraz *Apelacja i kasacja. Nowe środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym* (1996 r.) i kilkanaście innych wypowiedzi naukowych w formie artykułów, glos, rozpraw analityczno-problemowych. Przed podjęciem w 2002 r. zatrudnienia w charakterze nauczyciela akademickiego w Akademii Leona Koźmińskiego (pierwotnie Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego) i jednocześnie przed habilitacją lista publikacji powiększyła się o kolejne istotne i cenne tytuły, w tym kilka monografii i komentarzy (jako współautor). Wykaz opublikowanych prac i ich treść wskazują na widoczny ślad praktyki sędziowskiej w rozważaniach teoretycznych, czego wyrazem jest szczególnie uwrażliwienie Jubilata na efekty praktyczne zastosowania konkretnych koncepcji teoretycznych. Świadczą one zarazem o bogactwie zainteresowań naukowych Autora, których wynikiem są zwłaszcza prace z wielu obszarów prawa cywilnego materialnego. Szczególnie należy podkreślić działalność komentatorską i glosatorską Profesora.

Jako swoiste podsumowanie pierwszego etapu działalności naukowej można potraktować rozprawę doktorską *Apelacja według kodeksu postępowania cywilnego*, obronioną na Uniwersytecie Warszawskim. Na jej podstawie uchwałą Rady Naukowej Instytutu Prawa Cywilnego UW z 4.12.1997 r. Jubilat uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Tadeusz Erciński, a recenzentami – prof. dr hab. Maria Jędrzejewska i prof. dr hab. Feliks Zedler.

Kontynuując pracę naukową, już w 1999 r. opublikował ważną i znaczącą w Jego twórczości naukową pracę – *Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym*. W dniu 4.11.2002 r. na podstawie tej rozprawy i ogólnego dorobku naukowego habilitował się na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Wojciech Popiołek i prof. dr hab. Feliks Zedler. Wiele zawartych w tej dysertacji tez i wniosków weszło na stałe do dorobku cywilistyki polskiej. Objęta przedmiotem tej pracy proble-

matyka, tak istotna nie tylko dla tworzenia poglądów doktryny, lecz także dla praktyki sądowej – ukształtowania się orzecznictwa sądowego – nie była wcześniej poruszana w literaturze prawniczej jako opracowanie monograficzne. W pracy zostały przedstawione i zanalizowane, niejednokrotnie po raz pierwszy, teoretyczne kwestie dotyczące m.in. istoty i funkcji prawa zatrzymania, jego pojęcia oraz treści, charakteru prawnego, przesłanek powstania i przyczyny wygaśnięcia. W pracy regulacje materialnoprawne łączą się i krzyżują z zagadnieniami procesowymi, w tym zwłaszcza w postępowaniu egzekucyjnym.

Przed kolokwium habilitacyjnym opublikował też całościowe opracowanie umowy agencyjnej w monografii *Umowa agencyjna w kodeksie cywilnym*.

Począwszy od 1.10.2002 r., obowiązki sędziego połączył – z powodzeniem – z pracą naukową i dydaktyczną na uczelni, z tym dniem bowiem podjął zatrudnienie na etacie profesora, a od 1.12.2012 r. – profesora zwyczajnego w Kolegium Prawa w Akademii Leona Koźmińskiego. W okresie pierwszych dwóch lat prowadził dla wszystkich studentów stacjonarnych i niestacjonarnych wykłady z prawa cywilnego materialnego, natomiast od roku akademickiego 2004/2005 – wykłady z prawa procesowego cywilnego. Od 2004 r. kieruje Katedrą Postępowania Cywilnego (pierwotnie – Katedrą Procedury Cywilnej i Prawa Własności Intelektualnej). Poza tym okresowo prowadził wykłady dla sędziów sądów powszechnych z wybranych zagadnień z procesu cywilnego w Podyplomowym Studium Prawa Cywilnego, prowadzonym przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk we współpracy z Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury.

W ramach nauczania prowadzi również seminarium magisterskie z postępowania cywilnego dla studentów IV i V roku. Nie tylko wypromował dziesiątki magistrów prawa, lecz także sporządził wiele recenzji prac magisterskich, przygotowanych pod patronatem innych promotorów. Od 2010 r. kieruje Prawniczym Seminarium Doktorskim w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, a od 2006 r. prowadzi także seminarium doktoranckie w ramach Studium Doktoranckiego Instytutu Nauk Prawnych PAN. Pod Jego opieką naukową, jako promotora, powstało osiem rozpraw doktorskich. Jedna z nich – dr. B. Karolczyka, *Koncentracja materiału procesowego w postępowaniu cywilnym przed sądem pierwszej instancji* – została wyróżniona w konkursie „Państwa i Prawa” na najlepsze prace habilitacyjne i doktorskie z dziedziny nauk prawnych.

Oceniając dorobek naukowy Profesora Tadeusza Wiśniewskiego, należy podkreślić obszerność i złożoność poruszanej przez Niego problematyki. Nadal kieruje swoje zainteresowania ku prawu cywilnemu procesowemu oraz – w nieco mniejszym stopniu – prawu cywilnemu materialnemu. W zakresie prawa cywilnego materialnego Jego zasadniczymi kierunkami badań są: przepisy ogólne prawa zobowiązań, problematyka wykonania zobowiązań i skutków ich niewykonania oraz zagadnienia związane z umową leasingu, umową agencyjną i umową komisji.

W ostatnich latach na szczególną uwagę zasługują takie publikacje, jak: monografia *Przebieg procesu cywilnego*, pięciotomowy *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego* (współredakcja naukowa Jubilata i prof. dr. hab. Henryka Doleckiego oraz autorstwo licznych fragmentów; dwukrotnie wznawiany) i sześciotomowy *Komentarz do kodeksu cywilnego*, pod redakcją naukową Jacka Gudowskiego (współautorstwo tomów dotyczących prawa zobowiązań), który miał już dziesięć wydań. W twórczości

naukowej Tadeusza Wiśniewskiego ważne miejsce zajmuje obszerne przedstawienie instytucji apelacji w postępowaniu cywilnym, zawarte w *Systemie Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III, część 1. Środki zaskarżenia* (red. nac. Tadeusz Ereciński, red. nauk. Jacek Gudowski, 2013).

Wśród tych pozycji szczególnego zaakcentowania wymaga opublikowana w latach 2009 (wydanie pierwsze) i 2013 (wydanie drugie) ważna publikacja z dziedziny prawa postępowania cywilnego – *Przebieg procesu cywilnego*. Miała ona duże znaczenie w postępowaniu o nadanie Mu tytułu naukowego profesora. W tym postępowaniu recenzentami byli czołowi uczeni z zakresu prawa cywilnego materialnego i procesowego (prof. dr hab. Tadeusz Ereciński, prof. dr hab. Ewa Łętowska, prof. dr hab. Andrzej Marciniak i prof. dr hab. Feliks Zedler). W recenzjach podkreślono między innymi, że opracowanie to odbiło się szerokim echem w środowisku procesualistów ze względu na nowatorskie podejście do instytucji procesu cywilnego. Autor nie ograniczył się do ogólnego przedstawienia przebiegu procesu cywilnego, ale pokusił się również o krytyczną analizę niektórych instytucji procesowych oraz konkretnych rozwiązań legislacyjnych. W szerokim zakresie do rozważań wprowadził także orzecznictwo sądowe, również krytycznie je oceniając, dokonując zaś opisu poszczególnych stadiów procesu, nawiązał do historii, a jednocześnie podszedł do nich w sposób funkcjonalny. Nie zapominając o zasadniczym celu pracy, uwzględnił także problematykę podstawowej struktury statycznej procesu cywilnego. Monografia Profesora jest od czasu prac Mariana Waligórskiego z lat 40. i 50. ubiegłego wieku pierwszą próbą spojrzenia na proces cywilny zarówno w aspekcie jego statyki, jak i dynamiki. Autor wykazał, że jakkolwiek fazowy rozwój procesu zazwyczaj przebiega linearnie, to jednak mimo przejścia do fazy następnej, z różnych powodów niekiedy może dojść do cofnięcia biegu procesu.

Takie ujęcie, wzbogacone orzecznictwem, nie tylko jest przydatne w celach poznawczych, lecz także inspiruje do refleksji naukowych. Zamieszczone w monografii krytyczne uwagi powinny być wykorzystane przez ustawodawcę w procesie legislacyjnym nad nowym kodeksem. Praca ta została wyróżniona przyznaniem w 2010 r. nagrody naukowej przez Rektora Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie.

W przedstawieniu dorobku naukowego Profesora Tadeusza Wiśniewskiego nie można pominąć podjętego w 2014 r. – na podstawie umowy wydawniczej z Wolters Kluwer – wieloletniego projektu w postaci redakcji naukowej opracowania elektronicznego LEX Navigator Postępowanie Cywilne. Opracowanie dostępne jest on-line. Pod pieczęcią naukową Profesora pracuje czteroosobowy zespół autorów (sędzia Robert Bełczącki, dr Olga Piaszkowska, dr Krzysztof Sadowski i sędzia Paweł Wiśniewski). Przedsięwzięcie ma charakter pionierski i stanowi wyzwanie o dużym znaczeniu naukowym. Jest to przełomowe narzędzie prezentujące czynności procesowe w formie przejrzystych i aktywnych obrazowo diagramów (1100) z zakresu postępowania cywilnego. Wychodzi ono naprzeciw praktykom zgłaszającym powszechnie problemy związane z permanentną zmianą stanu prawnego w zakresie postępowania cywilnego (procesu cywilnego, postępowania nieprocesowego, zabezpieczającego, egzekucyjnego i postępowania cywilnego międzynarodowego). Diagramy pokazują m.in. różne możliwości przebiegu danego postępowania, terminy do dokonania określonych czynności, potencjalne reakcje innych uczestników postępowania, sugerują, która ścieżka postępowania może być potencjalnie

najkrótsza. Zasadnicze etapy każdego postępowania opatrzone są praktycznymi wskazówkami oraz podstawami prawnymi. W praktycznych wskazówkach wskazywane jest istotne orzecznictwo dla danego kroku postępowania. Opracowanie na bieżąco jest aktualizowane i poszerzane o nowe tematycznie diagramy. Należy podkreślić, że Jubilat, wykorzystując elektroniczne opracowanie LEX Navigator Postępowanie Cywilne, stosownie do potrzeby dydaktycznej, wzbogaca niektóre wykłady pokazem tematycznych diagramów.

Bogaty i wszechstronny dorobek naukowy, oryginalny i znaczący wkład w rozwój doktryny prawa procesowego, a także aktywność dydaktyczna stanowiły podstawę uzyskania przez Jubilata tytułu naukowego profesora (postanowienie Prezydenta RP z 7.08.2012 r.). Obecnie Profesor Tadeusz Wiśniewski pracuje nad kolejnymi książkami i artykułami. Jego badania naukowe koncentrują się nadal wokół instytucji prawa cywilnego procesowego i materialnego, uważa bowiem, że powołaniem naukowca jest ustawiczne wzbogacanie nauki, uwzględniające nowe stany prawne i nowe zjawiska społeczno-gospodarcze.

Profesor pełnił różne funkcje w instytucjach i czasopismach prawniczych, a niektóre z nich nadal wykonuje. Od 2006 r. jest członkiem rady redakcyjnej renomowanego czasopisma prawniczego „Orzecznictwo Sądów Polskich”, kierowanej przez wiele lat przez prof. dr. Zbigniewa Radwańskiego. W 2008 r. został powołany na funkcję członka Międzynarodowej Rady Naukowej czasopisma „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem”. W latach 2008–2010 był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości, a jednocześnie z ramienia Sądu Najwyższego został członkiem (do 2016 r.) Rady Naukowej Instytutu Prawa Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1.01.2011 r. jest członkiem Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. Od 2013 r. pełni funkcję recenzenta w kwartalniku „Polski Proces Cywilny”, a od 2015 r. jest członkiem rady redakcyjnej oraz recenzentem czasopisma „Studia Prawnicze”, wydawanego przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk.

Wielokrotnie uczestniczył w konferencjach naukowych obejmujących swym programem problematykę zarówno prawa procesowego, jak i materialnego, co wielokrotnie łączyło się z wystąpieniem w charakterze referenta lub moderatora. Był recenzentem w wielu postępowaniach profesorskich, habilitacyjnych i doktorskich.

Profesor dr hab. Tadeusz Wiśniewski, wnosząc swoimi osiągnięciami naukowymi tak wiele do nauki polskiej, nigdy nie zapomina o innych, zwłaszcza tych, z którymi współpracuje na co dzień, których jest przełożonym w miejscu pracy, przyjacielem i kolegą. Jako wykładowca akademicki i promotor przychodzi z pomocą studentom, a zwłaszcza doktorantom w wyszukiwaniu materiałów i rozstrzyganiu problematycznych zagadnień w czasie seminariów. Recenzując prace naukowe oraz opiniując dorobek naukowy w procedurach profesorskich, habilitacyjnych i doktorskich, przedstawia swoje spostrzeżenia w sposób wyważony i wyczerpujący, często mają one duże znaczenie prawne i zmuszają do refleksji. Postawa ta jednoczy ludzi i buduje Jego autorytet. Profesor dr hab. Tadeusz Wiśniewski jest naukowcem o szerokich zainteresowaniach oraz praktykiem, a przy tym mistrzem i nauczycielem dla wielu pokoleń prawników spełniających się zawodowo w różnych dziedzinach prawa. Ponadczasowe idee przybierają w Jego dorobku naukowym szczególnie wymiar teoretyczny.

Poza pracą zawodową Profesor Tadeusz Wiśniewski przejawia różnorodne zainteresowania. Zbiera od ponad 40 lat stare publikacje prawnicze, które są dla Niego nie tylko zabytkami, lecz także źródłem ciekawych treści. Jak twierdzi: „kocha stare książki”, a ich lektura stanowi fizyczną przyjemność. Warto sięgać do starych mistrzów i ważnych klasycznych publikacji, których zapatrywania – wykładnia historyczna mają znaczenie dla wykładni współczesnej.

Nie mniejszą potrzebę przywiązuje Jubilat do kolekcjonowania rzeźb, figur i statuetek przedstawiających boginię sprawiedliwości – Temidę. Ma w swoim zbiorze – liczącym kilkadziesiąt egzemplarzy – ceramiczne, drewniane, szklane, mosiężne, z brązu i z innych materiałów. Wiele z nich to egzemplarze antykwaryczne albo wykonane przez artystów na indywidualne zamówienie. Ta pasja pogłębianą przez wiele lat nie tylko przynosi Jubilatowi wiele satysfakcji z powodu posiadania ciekawych zbiorów, lecz także daje możliwość podziwiania pracy i kunsztu ich twórców.

*Michał Tomalak
Tadeusz Ereciński, Jacek Gudowski, Maksymilian Pazdan*

BIBLIOGRAFIA I DOROBEK ORZECZNICZY

MONOGRAFIE

- Przebieg procesu cywilnego*, Warszawa 2013
Przebieg procesu cywilnego, Warszawa 2009
Umowa agencyjna według kodeksu cywilnego, Warszaw 2001
Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym, Warszawa 1999
Postępowanie sądowe w sprawach gospodarczych, Kraków 1997
Apelacja i kasacja. Nowe środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym, Warszawa 1996
Egzekucja z udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialności, Warszawa 1994
Praktyka sądowa w sprawach o wykonanie zobowiązań wynikających z umów o świadczenie usług,
Biblioteka Sędziego, nr 12, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 1984

ROZDZIAŁY W PUBLIKACJACH ZBIOROWYCH

2016

- Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania. Część 2*, red. J. Gudowski, Warszawa 2016 [autor komentarzy do art. 765–773, 709¹–709¹⁸]
Kolizyjność zasad procesu cywilnego [w:] *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz, Warszawa 2016

2015

- System Prawa Handlowego. Arbitraż handlowy*, t. 8, red. A. Szumański, Warszawa 2015 [autor wraz z M. Hauser-Morel rozdziałów dotyczących postępowania arbitrażowego i wyroku, zasad wyrokowania i innych sposobów zakończenia postępowania arbitrażowego]

2014

- Problematyka dopuszczalności drogi sądowej z punktu widzenia rozgraniczenia tej drogi od postępowania administracyjnego* [w:] *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014

2013

- Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania. Część 1*, red. J. Gudowski, Warszawa 2013 [autor komentarzy do art. 353–365, 450–497, 498–508]
Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania. Część 2, red. J. Gudowski, Warszawa 2013 [autor komentarzy do art. 709¹–709¹⁸, 758–764, 765–773]
Kodeks postępowania cywilnego. Tom 1. Art. 1–366, Warszawa 2013 [autor aktualizacji artykułów dotyczących właściwości sądu oraz redaktor naukowy wraz z H. Doleckim]

Kodeks postępowania cywilnego. Tom 2. Art. 367–505³⁷, Warszawa 2013 [autor komentarzy do artykułów dotyczących apelacji, skargi kasacyjnej, zażalenia, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz redaktor naukowy wraz z H. Doleckim]

System Prawa Handlowego. Postępowanie sądowe w sprawach cywilnych z udziałem przedsiębiorców. Tom 7, Warszawa 2013 [autor działu dotyczącego ogólnego postępowania rozpoznawczego procesowego oraz redaktor naukowy tomu]

System prawa procesowego cywilnego. Środki zaskarżenia. Tom 3, cz. 1, red. nac. T. Ereciński, red. tomu J. Gudowski, Warszawa 2013 [autor rozdziału dotyczącego apelacji]

2012

O swoistości postępowania kasacyjnego w sprawach cywilnych (zagadnienia wybrane) [w:] *Proces Cywilny. Nauka, kodyfikacja, praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Grzegorzczyk, K. Knoppek, M. Walasik, Warszawa 2012

2011

Immunitet parlamentarny z punktu widzenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego [w:] *Aurea praxis aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego*, red. J. Gudowski, K. Weitz, Warszawa 2011

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 1, red. G. Bieniek, wyd. 10, Warszawa 2011 [autor komentarzy do art. 353–365, 450–497, 498–508]

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 2, red. G. Bieniek, wyd. 10, Warszawa 2011 [autor komentarzy do art. 758–764, 765–773, 709¹–709¹⁸]

O potrzebie zmiany systemu środków zaskarżenia [w:] *Reforma postępowania cywilnego w świetle projektów Komisji Kodyfikacyjnej*, dr K. Markiewicz, Warszawa 2011

2010

Kodeks postępowania cywilnego. Tom 2. Art. 367–505³⁷, Warszawa 2010 [autor komentarzy do artykułów dotyczących apelacji, skargi kasacyjnej, zażalenia, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz redaktor naukowy wraz z H. Doleckim]

O potrzebie zachowania instytucji prawa zatrzymania w przyszłym kodeksie cywilnym [w:] *Współczesne problemy prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Edwarda Gniewka*, red. J. Gołaczyński, P. Machnikowski, Warszawa 2010

System Prawa Handlowego. Arbitraż handlowy, t. 8, red. A. Szumański, Warszawa 2010 [autor wraz z M. Hauser-Morel rozdziału o postępowaniu arbitrażowym]

2009

Kontrola dyskrecjonalizmu sędziowskiego przez sądy wyższego rzędu [w:] *Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych. Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego Szczecin–Niechorze 28–30.9.2007 r.*, red. H. Dolecki, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2009

Ochrona praw własności w drodze interwencji głównej [w:] *Krytyka prawa. Niezależne studia nad prawem. Tom I, Własność*, red. J. Jabłońska-Bonca, Warszawa 2009

2008

Kodeks postępowania cywilnego. Tom 2. Artykuły 367–505³⁷, Warszawa 2008 [autor komentarzy do art. 369–424¹², 479¹–479²² oraz redaktor naukowy wraz z H. Doleckim]

2007

System Prawa Handlowego. Postępowanie sądowe w sprawach gospodarczych, tom 7, Warszawa 2007 [autor rozdziałów dotyczących odrębności przebiegu postępowania rozpoznawczego w sprawach gospodarczych, problematyki ogólnej procesowego postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych, systemu postępowania sądowego w sprawach gospodarczych, szczególnych odrębności postępowania w sprawach gospodarczych, zakresu postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych oraz redaktor naukowy].

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 1, red. G. Bieniek, wyd. 8, Warszawa 2007 [autor komentarzy do art. 353–365, 498–508]

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 2, red. G. Bieniek, wyd. 8, Warszawa 2007 [autor komentarzy do art. 758–764, 765–773, 709¹–709¹⁸]

2005

Problematyka instancyjności postępowania cywilnego w sprawach sądowych [w:] *Ars et Usus. Księga pamiątkowa ku czci Sędziego Stanisława Rudnickiego*, praca zbiorowa, Warszawa 2005

1997

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 2, red. G. Bieniek, wyd. 1, Warszawa 1997 [autor komentarzy do art. 758–764, 765–773]

1996

Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 1, red. G. Bieniek, wyd. 1, Warszawa 1996 [autor komentarzy do art. 353–365, 450–497, 498–508]

PUBLIKACJE W CZASOPISMACH NAUKOWYCH

Kilka słów na temat prawa sędziowskiego w postaci moratorium sędziowskiego, PPC 2016, nr 3

Czy potrzebne są zmiany w systemie środków zaskarżenia w postępowaniu cywilnym?, PPC 2011, nr 2

Ochrona prawa własności w drodze interwencji głównej, Krytyka Prawa 2009, nr 1(1)

Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez agentów ubezpieczeniowych, PS 2004, nr 3

Wybrane cywilnoprawne aspekty nowego uregulowania agencyjnego pośrednictwa ubezpieczeniowego, PS 2004, nr 1

O aktualności koncepcji bezwzględnej nieważności niektórych decyzji administracyjnych, PS 2002, nr 6

Świadczenie wyrównawcze przysługujące agentowi, PS 2001, nr 10

Wybrane problemy procesowe po majowej nowelizacji przepisów o postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym w sprawach cywilnych, R.Pr. 2000, nr 6

Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym, cz. 1, PS 1999, nr 2

Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym, cz. 2, PS 1999, nr 3

Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, PL 1999, nr 4

W kwestii właściwej wykładni art. 378 § 2 k.p.c., PS 1997, nr 4

Udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jako przedmiot egzekucji, Rej. 1994, nr 2

Postępowanie upadłościowe a zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych prawami zastawu, PPH 1993, nr 13

W sprawie interpretacji art. 358¹ k.c., PS 1992, nr 3

Praktyka sądowa w sprawach o wykonanie zobowiązań wynikających z umów o świadczenie usług, NP 1987, nr 3

GLOSY

- Glosa do uchwały SN z 29.11.1991 r., III CZP 124/91 (dot. instytucji prawa zatrzymania oraz powstrzymania się ze świadczeniem), OSP 1992, poz. 207c
- Glosa do uchwały SN z 30.10.1985 r., III CZP 59/85 (dot. dopuszczalności dowodu z opinii biegłego – radiestety w sprawie cywilnej), NP 1987, nr 10
- Glosa do uchwały SN z 18.01.1982 r., III CZP 54/81 (dot. prawa zatrzymania w procesie o eksmisję małżonka), NP 1983, nr 1
- Glosa uchwały SN z 18.05.1977 r., III CZP 36/77 (dot. najmu lokalu), NP 1978, nr 7–8

WYBRANE UCHWAŁY SĄDU NAJWYŻSZEGO

1. Uchwała (7 sędziów) z 25.02.2016 r., III CZP 86/15, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 81; BSN 2016, nr 2, s. 8; KSAG 2016, nr 2, s. 132; MoP 2016, nr 7, s. 340; www.sn.pl; LEX nr 1991129

Sąd może oddalić wnioski o wpis do księgi wieczystej, jeżeli istnieje znana mu urzędowo przeszkoda do jego dokonania.

SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN – Teresa Bielska-Sobkowicz, Jacek Gudowski, Henryk Pietrzkowski, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca), Mirosława Wysocka, Dariusz Zawistowski

2. Uchwała (7 sędziów) z 20.01.2015 r., III CZP 78/14, OSNC 2015, nr 6, poz. 66; BSN 2015, nr 1, s. 8; KSAG 2015, nr 2, s. 160; Wspólnota-KurP. 2015, nr 6, s. 7; www.sn.pl; LEX nr 1604816

Jeżeli w wyniku wydania przed dniem 1 września 2004 r. decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji strona poniosła szkodę, a właściwy minister lub samorządowe kolegium odwoławcze stwierdziło – po tym dniu, lecz przed dniem 11 kwietnia 2011 r. – nieważność tej decyzji albo jej wydanie z naruszeniem prawa, termin przedawnienia roszczenia o odszkodowanie przewidziany w art. 160 § 6 k.p.a. rozpoczyna bieg z chwilą bezskutecznego upływu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a w razie jego złożenia – z chwilą wydania decyzji po ponownym rozpatrzeniu sprawy.

SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN: Irena Gromska-Szuster, Jacek Gudowski, Iwona Koper, Grzegorz Misiurek, Henryk Pietrzkowski, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca)

3. Uchwała (7 sędziów – zasada prawna) z 10.07. 2012 r., III CZP 81/11, OSNC 2013, nr 1, poz. 1; BSN 2012, nr 7, s. 7; Prok. i Pr.-wkładka 2013, nr 3, s. 40; LEX nr 1170719

1. Przepis art. 679 k.p.c. nie stanowi podstawy uchylecia kolejnego prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy.

2. Istnienie dwóch lub więcej prawomocnych postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy uzasadnia wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 w zw. z art. 13 § 2 lub art. 524 § 2 k.p.c.

SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN – Jan Górowski, Jacek Gudowski, Marta Romańska, Lech Walentynowicz, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca), Dariusz Zawistowski

4. Uchwała (7 sędziów) z 30.11.2010 r., III CZP 16/10, OSNC 2011, nr 4, s. 38; BSN 2010, nr 11, s. 13; Prok. i Pr.-wkładka 2011; nr 7–8, s. 35; www.sn.pl
Ostateczny wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym stwierdzono naruszenie prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd, zagwarantowanego w art. 6 ust. 1 konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej dnia 4 listopada 1950 r. w Rzymie (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), nie stanowi podstawy wznowienia postępowania cywilnego.
SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN – Jacek Gudowski, Zbigniew Hajn, Henryk Pietrkowski, Jolanta Strusińska-Zukowska, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca, uzasadnienie), Andrzej Wróbel (sprawozdawca)
5. Uchwała (7 sędziów) z 27.06.2007 r., III CZP 152/06, OSNC 2007, nr 12, poz. 175; BSN 2007, nr 6, s. 10; Prok. i Pr.-wkładka 2008, nr 7–8, s. 58; LEX nr 270805
Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie, w której powód – ze względu na niekorzystne dla niego rozstrzygnięcie Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie” – dochodzi świadczenia pieniężnego z tytułu represji nazistowskich.
SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN – Mirosław Bącznyk, Stanisław Dąbrowski, Henryk Pietrkowski, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca), Hubert Wrzeszcz, Mirosława Wysocka
6. Uchwała (7 sędziów) z 12.03.2003 r., III CZP 85/02, OSNC 2003, nr 10, s. 129; Prok. i Pr.-wkładka 2003, nr 6, s. 31; Wokanda 2003, nr 4, s. 1; BSN 2003, nr 3, s. 10; MoP 2003, nr 9, s. 388
Droga sądowa w sprawie, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych domaga się na podstawie art. 527 k.c. ochrony należności z tytułu składki na ubezpieczenie społeczne, jest dopuszczalna.
SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN – Jacek Gudowski, Marian Kocon, Zbigniew Kwaśniewski, Henryk Pietrkowski, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca), Hubert Wrzeszcz
7. Uchwała (7 sędziów) z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7–8, poz. 124; BSN 1999, nr 3, s. 5; MoP 1999, nr 5, s. 7; Prawo Pracy 1999, nr 4, s. 31; Prok. i Pr.-wkładka 1999, nr 5, s. 31; Wokanda 1999, nr 5, s. 1; LEX nr 35530
Sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania.
SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Tadeusz Ereciński; SĘDZIOWIE SN – Teresa Flemming-Kulesza, Jacek Gudowski, Józef Iwulski (współsprawozdawca), Krzysztof Kołakowski, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca), Andrzej Wypiórkiewicz.
8. Uchwała (7 sędziów) z 29.12.1994 r., III CZP 120/94, OSNC 1995, nr 4, poz. 55; LEX nr 4152
W sprawach o świadczenia z obowiązkowego ubezpieczenia rolników od odpowiedzialności cywilnej, w których określono wysokość sumy gwarancyjnej, przepis art. 358¹ § 3 k.c. nie ma zastosowania; w wyjątkowych wypadkach możliwe jest jednak zastosowanie w tych sprawach art. 357¹ § 1 k.c.

SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Stanisław Rudnicki; SĘDZIOWIE SN – Bronisław Czech, Stanisław Dmowski, Krzysztof Kołakowski, Jarosława Majewska, Alicja Nalewajko, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca)

9. Uchwała (7 sędziów – zasada prawna) z 16.04.1993 r., III CZP 16/93, OSNC 1993, nr 10, poz. 166; LEX nr 3900

Bank udzielający gwarancji opatrzonej klauzulami „nieodwołalnie i bezwarunkowo” oraz „na pierwsze żądanie” nie może skutecznie powołać się – w celu wyłączenia lub ograniczenia przyjętego na siebie obowiązku zapłaty – na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, w związku z którym gwarancja została wystawiona.

SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Stanisław Rudnicki; SĘDZIOWIE SN – Stanisław Dmowski, Alfred Gola, Tadeusz Ereciński, Zbigniew Strus, Zdzisław Świeboda (sprawozdawca), Tadeusz Wiśniewski (współsprawozdawca)

10. Uchwała (7 sędziów – zasada prawna) z 30.03.1992 r., III CZP 18/92, OSNC 1992, nr 9, poz. 144; LEX nr 3758

Nabywca używanego samochodu powinien zachować stosownie do okoliczności – zwłaszcza gdy zbywca nie jest osobą zajmującą się zawodowo obrotem samochodami – szczególną ostrożność w celu upewnienia się, czy samochód nie pochodzi z kradzieży.

SKŁAD ORZEKAJĄCY: PRZEWODNICZĄCY – Prezes SN Stanisław Rudnicki; SĘDZIOWIE SN – Helena Ciepła, Stanisław Dmowski, Tadeusz Ereciński, Alfred Gola, Tadeusz Wiśniewski (sprawozdawca), Czesława Żuławska

PROMOTOR ROZPRAW DOKTORSKICH

- dr Bartosz Merczyński, *Jurysdykcja krajowa w transgranicznym postępowaniu upadłościowym w Unii*
- dr Patryk Szafranski, *Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami*
- dr Maciej Plebanek, *Nadużycie uprawnień procesowych w postępowaniu cywilnym*
- dr Bartosz Karolczyk, *Koncentracja materiału procesowego w postępowaniu cywilnym przed sądem pierwszej instancji*
- dr Alicja Szczęśniak, *Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego w polskim systemie prawnym w świetle idei przychylności arbitrażowi*
- dr Daniel Pawluczuk, *Sytuacja procesowa upadłego w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku*
- dr Wojciech Tomalak, *Sytuacja ustrojowa i procesowa komornika sądowego jako organu egzekucyjnego*
- dr Konrad Czech, *Postępowanie dowodowe przed sądem polubownym w międzynarodowym arbitrażu*

CZĘŚĆ I

POSTĘPOWANIE CYWILNE

ANETA M. ARKUSZEWSKA

NOWE UPRAWNIENIA REFERENDARZA SĄDOWEGO W ŚWIETLE USTAWY Z 10.07.2015 R. – WYBRANE ZAGADNIENIA

WSTĘP

Referendarz sądowy – organ wspomagający i odciążający sędziów – wykonuje czynności nie tylko w postępowaniu cywilnym, ale również w sądowym postępowaniu administracyjnym, w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. W postępowaniu cywilnym organ ten funkcjonuje już niemal 18 lat (od 1998 r.) i o ile pierwotnie powierzano mu jedynie wykonywanie ściśle określonych czynności w sprawach związanych z prowadzeniem ksiąg wieczystych i rejestrów sądowych, to z czasem stopniowo rozszerzano i zmieniano zakres jego uprawnień. Nowelizacja dokonana ustawą z 10.07.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹, która weszła w życie 8.09.2016 r., wprowadziła również liczne zmiany w tym zakresie, m.in. dostosowując środek zaskarżenia na orzeczenia referendarza sądowego – skargę – do wymogów przewidzianych dla innych środków zaskarżenia, ale też rozszerzając zakres uprawnień referendarza sądowego w postępowaniu procesowym, nieprocesowym, a przede wszystkim w postępowaniu klauzulowym i egzekucyjnym. Przedmiotem artykułu jest przedstawienie niektórych nowych kompetencji referendarza sądowego w czterech wspomnianych postępowaniach z głównym naciskiem na postępowanie klauzulowe i egzekucyjne, gdzie zmiany te są daleko idące, a część z nich może okazać się nawet kontrowersyjna.

1. ROZSZERZENIE UPRAWNIENI REFERENDARZA SĄDOWEGO W PROCESIE I POSTĘPOWANIU NIEPROCESOWYM

Przed wejściem w życie omawianej nowelizacji referendarz sądowy w procesie mógł orzekać merytorycznie, wydając nakazy zapłaty w postępowaniu upominawczym i elektronicznym postępowaniu upominawczym (uchylony art. 353¹ § 2 k.p.c.) oraz w europejskim postępowaniu nakazowym (art. 505¹⁶ § 2 k.p.c.). Dodatkowo w postępowaniu upominawczym oraz europejskim postępowaniu nakazowym referendarz sądowy mógł

---

¹ Dz.U. poz. 1311 ze zm.

wydawać wszelkiego rodzaju zarządzenia. Natomiast w elektronicznym postępowaniu upominawczym mógł wykonywać wszystkie czynności (uchylony art. 505³⁰ § 1 k.p.c.). Wynika z tego, że referendarz sądowy w postępowaniu upominawczym oraz w europejskim postępowaniu nakazowym mógł wydawać jedynie nakazy zapłaty oraz wszelkiego rodzaju zarządzenia, nie mógł natomiast wydawać postanowień, np. w przedmiocie zawieszenia i podjęcia postępowania, w zakresie odmowy uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia itp. Ustawodawca zlikwidował różnicowanie zakresu kompetencji referendarza sądowego w obu postępowaniach upominawczych (tj. „tradycyjnym” i elektronicznym) i od 8.09.2016 r. referendarz sądowy wykonuje wszystkie czynności w postępowaniu upominawczym (art. 497¹ § 3 k.p.c.), analogicznie jak w EPU. Konsekwencją tej zmiany jest uchylenie przepisu art. 353¹ § 2 k.p.c. Wskazana zmiana nie objęła jednak europejskiego postępowania nakazowego, co wydaje się mało racjonalne, skoro referendarz sądowy może orzekać w postaci tak ważnego aktu, jakim jest nakaz zapłaty. Ustawodawca powinien rozszerzyć zakres kompetencji referendarza – również w europejskim postępowaniu nakazowym – o możliwość wydawania postanowień wпадkowych, aby nie powodować niepotrzebnego podziału orzekania w jednej sprawie naprzemiennie przez referendarza sądowego i sąd.

Normą upoważniającą referendarza sądowego do podejmowania czynności weryfikacyjnych dotyczących warunków formalnych i fiskalnych pism procesowych jest art. 130⁵ k.p.c. Ustawodawca dokonał modyfikacji tego przepisu, wprowadzając dwie zmiany, tj. dając możliwość podejmowania przez referendarza sądowego wszelkich czynności przewodniczącego (a nie jedynie wydawania zarządzeń) oraz rozszerzając jego kompetencje na czynności wynikające z art. 125 k.p.c. Ze zmiany tej wynika, że referendarz sądowy podejmuje wszystkie te czynności, które wykonuje przewodniczący sądu, oraz zawiadamia wnoszącego pismo o bezskuteczności czynności w sytuacji niewniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jeżeli taki obowiązek wynika z przepisu szczególnego lub dokonano wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 125 § 2¹ i 2² k.p.c.). Nie może natomiast orzekać w przedmiocie przywrócenia terminu do wniesienia pism, jeżeli z przyczyn technicznych leżących po stronie sądu nie jest możliwe wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w wymaganym terminie (art. 125 § 2³ k.p.c.), gdyż czynności te nie należą do kompetencji przewodniczącego, a wyłącznie do sądu.

Ustawą z 10.07.2015 r. poszerzono zakres uprawnień referendarza sądowego o możliwość wykonywania czynności w sprawach depozytowych z wyłączeniem spraw o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu (dodany § 4 w art. 509¹ k.p.c.). Oznacza to, że referendarz sądowy może wykonywać wszystkie czynności w sprawach o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, w tym:

- a) ogłoszenie publiczne w budynku sądowym oraz w lokalu organu gminy, a także umieszczenie ogłoszenia w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim lub w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zezwolenia na złożenie przedmiotu świadczenia, gdy wierzyciel lub jego miejsce zamieszkania nie jest znane,
- b) ustanowienie kuratora dla wierzyciela nieznanego albo gdy nieznanie jest jego miejsce zamieszkania,
- c) ustanowienie dozorczy w celu dozoru nad przedmiotami przechowywanymi w wyznaczonym miejscu.

Referendarz sądowy jest uprawniony również do podejmowania czynności o zwrocie depozytu sądowego składającemu i wydanie przedmiotu z depozytu uprawnionemu (art. 692–693¹⁷ k.p.c.).

2. CZYNNOŚCI WYKONYWANE W POSTĘPOWANIU KLAUZULOWYM I EGZEKUCYJNYM

W postępowaniu egzekucyjnym ustawodawca zastosował pewien dualizm rozwiązań prawnych upoważniających referendarza sądowego do wykonywania czynności egzekucyjnych. Z jednej strony wprowadził ogólną normę kompetencyjną upoważniającą referendarza sądowego do wykonywania czynności w tym postępowaniu (art. 759 § 1¹ k.p.c.), z drugiej zaś strony pozostawił lub dodał przepisy szczególne, które również określają uprawnienia referendarza sądowego.

Postępowanie egzekucyjne w ścisłym znaczeniu oznacza postępowanie służące przeprowadzeniu egzekucji, zaś w znaczeniu szerokim – obejmuje całość spraw uregulowanych w części III k.p.c., w którym można wyróżnić kilka postępowań, m.in. o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (postępowanie klauzulowe)².

W doktrynie ugruntował się jednak pogląd, iż klauzula wykonalności nadawana jest w tzw. postępowaniu klauzulowym – wyodrębnionym w stosunku do głównego biegu, stadium postępowania egzekucyjnego³. Postępowanie klauzulowe, jako stadium pośrednie między postępowaniem rozpoznawczym a postępowaniem egzekucyjnym, jest tylko – jak się to niekiedy nazywa – pomostem między tymi rodzajami postępowania⁴. Jest postępowaniem autonomicznym w stosunku do rozpoznawczego i egzekucyjnego oraz pomocniczym w stosunku do tego ostatniego⁵. Dlatego należy przyjąć, iż przepis art. 759 § 1¹ k.p.c. dotyczy wyłącznie czynności referendarza sądowego wykonywanych w postępowaniu egzekucyjnym *sensu stricto*, nie zaś w postępowaniu klauzulowym, gdyż zgodnie z brzmieniem art. 759 § 1 k.p.c. „czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów”, natomiast § 1¹ tego artykułu wskazuje wyraźnie, iż te czynności egzekucyjne – zastrzeżone dla sądu – mogą być wykonywane przez referendarza sądowego, co uzasadniałoby pozostawienie oraz znowelizowanie przepisów w przedmiocie nadawania przez referendarza sądowego klauzuli wykonalności. W przeciwnym wypadku nieracjonalne byłoby utrzymywanie i modyfikowanie przepisów regulujących zagadnienie nadawania klauzuli wykonalności przez referendarza sądowego.

Referendarz sądowy już na mocy ustawy z 16.11.2006 r.⁶ otrzymał uprawnienia do wykonywania pewnych czynności w postępowaniu klauzulowym przez nadawanie

---

² P. Pogonowski, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2007, s. 102.

³ M. Muliński, *Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu*, Warszawa 2005, s. 5 i n.

⁴ T. Ereciński, w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5, *Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, H. Pietrzykowski, LEX 2016, kom. do art. 781 k.p.c.

⁵ Uchwała SN z dnia 9 listopada 1994 r., III CZP 143/94, OSNC 1995, nr 3, poz. 46.

⁶ Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 235, poz. 1699 ze zm.).

SPIS TREŚCI

O Profesorze Tadeuszu Wiśniewskim	5
Bibliografia i dorobek orzecznicy.	11

CZEŚĆ I POSTĘPOWANIE CYWILNE

ANETA M. ARKUSZEWSKA Nowe uprawnienia referendarza sądowego w świetle ustawy z 10.07.2015 r. – wybrane zagadnienia	19
--	----

ARKADIUSZ BIELIŃSKI Informatyzacja: czym jest, dokąd prowadzi, czy możemy się bez niej obejść? Ogólne rozważania w związku z informatyzacją cywilnego postępowania rozpoznawczego i egzekucyjnego.	28
---	----

ŁUKASZ BŁASZCZAK Znaczenie interesu prawnego w poszukiwaniu ochrony prawnej w procesie cywilnym na przykładzie poszczególnych rodzajów powództw	35
---	----

JOANNA BODIO Status nasciturusa w postępowaniu cywilnym	81
--	----

ALEKSANDRA BUDNIAK-ROGAŁA <i>Prorogatio fori</i> w polskim postępowaniu cywilnym – wybrane zagadnienia . . .	103
---	-----

KINGA FLAGA-GIERUSZYŃSKA Kryteria kontroli sądowej ugody zawartej przed mediatorem	131
---	-----

EDYTA GAPSKA Droga sądowa w sprawie o zwrot odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości w razie uchylenia lub stwierdzenia nieważności decyzji, na podstawie której odszkodowanie zostało wypłacone	144
---	-----

IZABELLA GIL Prejudycjalność orzeczeń wydawanych w postępowaniu cywilnym – wybrane zagadnienia	155
--	-----

AGNIESZKA GÓRA-BŁASZCZYKOWSKA Sprostowanie wyroku wydanego w procesie cywilnym – refleksje na tle najnowsze orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych	165
JACEK GUDOWSKI Zasady prawne uchwalane przez Sąd Najwyższy	177
ANDRZEJ GRZEGORZ HARLA Ciężar wspierania postępowania cywilnego przez strony i uczestników postępowania (art. 6 § 2 k.p.c.)	195
ALEKSANDRA KLICH, TOMASZ RADKIEWICZ Praktyczne aspekty przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w postępowaniu cywilnym	208
KRZYSZTOF KNOPPEK Procesowe konsekwencje wprowadzenia do prawa cywilnego legalnej definicji dokumentu oraz formy dokumentowej	222
ANNA KOŚCIÓŁEK Rozpoznawanie spraw cywilnych na posiedzeniu niejawnym	232
IRENEUSZ KUNICKI Uzyskanie statusu reprezentanta grupy w postępowaniu grupowym	242
AGNIESZKA LASKOWSKA-HULISZ Umorzenie postępowania z powodu cofnięcia pozwu w procesie cywilnym	258
KAZIMIERZ LUBIŃSKI, PAWEŁ RAWCZYŃSKI Referendarz sądowy w polskim postępowaniu cywilnym na tle prawnoporównawczym	284
ANETA ŁAZARSKA Zmiana składu sądu w przypadku uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania – uwagi na tle art. 386 § 5 k.p.c.	304
MAŁGORZATA MALCZYK Uгода zawarta przed mediatorem w mediacji cywilnej – zagadnienia wybrane	319
KRYSTIAN MARKIEWICZ Kilka uwag o przedmiocie orzekania w sprawach o zasiedzenie	331
JOANNA MAY Powództwo czy zarzut – dobór przez stronę procesową właściwych środków ochrony prawnej w procesie cywilnym	347

ANETA MENDREK	
Wyrokowanie na posiedzeniu niejawnym – zagadnienia wybrane	364
ARTUR MUDRECKI	
Niezawisły sąd jako element rzetelnego procesu	388
ANDRZEJ OLAŚ	
<i>Res iudicata pro veritate habetur?</i> Rzecz o erozji stabilności prawomocnych orzeczeń: apologia powagi rzeczy osądzonej a poszukiwanie trzeciej drogi . . .	396
LECH K. PAPRZYCKI	
Wykorzystanie opinii prywatnej w postępowaniu w przedmiocie ubezwłasnowolnienia.	422
OLGA MARIA PIASKOWSKA	
Wymóg z art. 187 § 1 pkt 3 k.p.c. w świetle braku obligatoryjności mediacji . . .	431
HENRYK PIETRZKOWSKI	
Istota zmian w zakresie sposobu gromadzenia materiału procesowego w powojennym postępowaniu cywilnym	439
MACIEJ PŁASKACZ	
Wnioskodawca w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego	453
PIOTR RYLSKI	
Postępowanie pojednawcze jako autonomiczny sposób dochodzenia roszczeń	474
MAŁGORZATA SEKUŁA-LELENO	
Wpływ daty pełnomocnictwa procesowego na skuteczność umocowania pełnomocnika	497
PRZEMYSŁAW TELENGA	
Uwagi o zasadzie instancyjności w postępowaniu ze skargi na czynność referendarza sądowego	502
ANDRZEJ TORBUS	
Zarzut przedawnienia	507
MARCIN WALASIK	
Wyrokowanie przez sądy w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej	522
IRENEUSZ WOLWIAK	
Udzielenie dalszego umocowania do występowania w postępowaniu cywilnym	535

BARTOSZ WOŁODKIEWICZ Procesowe skutki orzekania przez sędziego podlegającego wyłączeniu z przyczyn określonych w art. 49 k.p.c.	551
FELIKS ZEDLER Dowód z dokumentu elektronicznego w postępowaniu cywilnym.	562
TADEUSZ ZEMBRZUSKI Pozbawienie możliwości obrony praw strony w orzecznictwie Sądu Najwyższego	573

CZĘŚĆ II POSTĘPOWANIE ZABEZPIECZAJĄCE I EGZEKUCYJNE

KATARZYNA GAJDA-ROSZCZYŃSKA Jurysdykcja krajowa w sprawach rozpoznawanych w trybie nieprocesowym w świetle wybranego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	609
ANDRZEJ JAKUBECKI Ogłoszenie upadłości a dopuszczalność postępowania egzekucyjnego w świetle znowelizowanego prawa upadłościowego.	623
ANDRZEJ JAROCHA Egzekucja sądowa z udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością – wybrane zagadnienia	635
GRZEGORZ JĘDREJEK Zwolnienie od kosztów postępowania egzekucyjnego	647
MICHAŁ KRAKOWIAK Suma przymusowa według francuskiego modelu <i>astreinte</i> w polskim kodeksie postępowania cywilnego	660
MACIEJ MULIŃSKI Zasady postępowania egzekucyjnego w świetle poglądów doktryny i orzecznictwa	682
MARTA ROMAŃSKA Znoszenie egzekucji. Wybrane problemy na styku prawa materialnego i procesowego	695
JOANNA STUDZIŃSKA Zasadność zwolnienia prokuratora od ponoszenia kosztów związanych z zabezpieczeniem majątkowym	721

JAROSŁAW ŚWIECZKOWSKI
Wykonywanie postanowień o udzieleniu zabezpieczenia nowacyjnego
roszczeń alimentacyjnych (wybrane zagadnienia) 744

MICHAŁ TOMALAK
Wszczęcie przez wierzyciela egzekucji w Polsce na podstawie tytułu
wykonawczego pochodzącego z innego państwa członkowskiego
Unii Europejskiej 751

CZĘŚĆ III PRAWO CYWILNE MATERIALNE

PRZEMYSŁAW DRAPAŁA
Profesjonalne poszukiwanie cudzych spadkobierców jako prowadzenie
cudzej sprawy bez zlecenia 779

JÓZEF FRĄCKOWIAK
Stosunek prawny a norma prawa stosowanego 789

ANTONI GÓRSKI
Kilka uwag na tle opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży (art. 15 ust. 1
pkt 4 u.z.n.k.) 804

MATEUSZ GROCHOWSKI
Forma pisemna oświadczenia poręczyciela i skutki braku jej zachowania 812

IRENA GROMSKA-SZUSTER
Przejęcie na kolejnego nabywcę rzeczy ruchomej uprawnienia
do odstąpienia od umowy przysługującego zbywcy z tytułu rękojmi
za wady fizyczne rzeczy 825

BARTOSZ KAROLCZYK
Kilka uwag o przedawnieniu roszczeń deliktowych w kontekście
problematyki tzw. bezprawia legislacyjnego 833

WOJCIECH J. KATNER
O pojęciu umowy deweloperskiej jako o umowie nazwanej – raz jeszcze 849

ELWIRA MACIERZYŃSKA-FRANASZCZYK
Funkcje zachowku i granice ich urzeczywistnienia 860

ELWIRA MARSZAŁKOWSKA-KRZEŚ
Dopuszczalność wypowiedzenia umowy najmu dzierżawy zawartej
na czas oznaczony 871

JOANNA MISZTAL-KONECKA	
Kilka uwag o kosztach opieki nad poszkodowanym jako szkodzie podlegającej naprawieniu na podstawie art. 444 § 1 zd. 1 k.c.	877
MAGDALENA OLCZYK	
Przedawnienie roszczeń o zapłatę należności za usługi edukacyjne świadczone przez szkoły wyższe	887
KONRAD OSAJDA	
Darowizna <i>mortis causa de lege lata</i>	900
KRZYSZTOF PIETRZYKOWSKI	
Sankcje wadliwych czynności prawnych kształtujących stan cywilny	916
KRZYSZTOF STRZELCZYK	
Cywilnoprawna odpowiedzialność na podstawie art. 299 k.s.h. po zmianach wprowadzonych od 1.01.2016 r.	930
PAWEŁ SUSKI	
Kilka uwag na temat zbiegu odpowiedzialności <i>ex delicto</i> i <i>ex contractu</i>	948
TOMASZ SZANCIŁO	
Forma dokumentowa zawarcia umowy w świetle nowelizacji kodeksu cywilnego	969
ŁUKASZ WĘGRZYNOWSKI	
Wymagalność wierzytelności ze zobowiązania bezterminowego jako przesłanka potracenia	987

CZĘŚĆ IV
TRYBUNAŁY, MIĘDZYNARODOWE
POSTĘPOWANIE CYWILNE I PRAWO EUROPEJSKIE

MARCIN BIAŁECKI	
Postępowanie mediacyjne w ramach Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę – zagadnienia praktyczne mediacji transgranicznej	999
TERESA BIELSKA-SOBKOWICZ	
Zagadnienia procesowe w najnowszym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	1008
TADEUSZ ERECIŃSKI	
Stwierdzenie treści prawa obcego (kilka uwag na tle art. 1143 k.p.c.)	1021

PAWEŁ GRZEGORCZYK	
Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń i europejskie postępowanie nakazowe po reformie	1029
MAKSYMILIAN PAZDAN	
Umowy o zrzeczenie się dziedziczenia w rozporządzeniu spadkowym UE z 2012 r.	1047
KAROL WEITZ	
Przyjmowanie zagranicznych dokumentów urzędowych na podstawie rozporządzenia spadkowego	1056
MACIEJ ZACHARIASIEWICZ	
Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu trustów na podstawie przepisów rozporządzenia Bruksela I bis	1074

CZĘŚĆ V
PRAWO ADMINISTRACYJNE
I POSTĘPOWANIE SĄDOWOADMINISTRACYJNE

JAN CHMIELEWSKI	
Z problematyki form działania administracji leśnej. Przyczynek do studium administracyjnoprawnego	1095
ROMAN HAUSER	
Przesłanki wniesienia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego	1118
ANDRZEJ KABAT	
Orzeczenie wojewódzkiego sądu administracyjnego uwzględniające skargę na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania	1127

CZĘŚĆ VI
ARBITRAŻ

KONRAD CZECH	
O przystąpieniu Polski do konwencji waszyngtońskiej: debata na argumenty prawne, ekonomiczne czy reputacyjne?	1139
MARIA HAUSER-MOREL	
Pytania trybunału arbitrażowego do stron jako narzędzie skutecznego rozstrzygnięcia sporu: refleksje w świetle praktyki arbitrażowej Międzynarodowego Sądu Arbitrażowego Międzynarodowej Izby Handlowej. ...	1158

ALICJA SZCZEŚNIAK

Funkcja klauzuli porządku publicznego i metoda kontroli zgodności wyroku sądu polubownego z porządkiem publicznym Rzeczypospolitej Polskiej 1165

ANDRZEJ WACH

Kontrowersje co do trybu rozwiązywania międzynarodowych i krajowych sporów piłkarskich 1179

CZĘŚĆ VII

VARIA

JOANNA BUCHALSKA

Swoboda umów a dysponowanie nazwiskiem jako znakiem towarowym . . . 1195

MARCIN HUSAK, KLAUDIA FRĄCZKIEWICZ

Ochrona dobra prawnego, jakim jest wzór tekstylny, w prawie własności przemysłowej i prawie autorskim 1216

MAREK KURYŁOWICZ

Ex iniuria ius non oritur. Szkic do dziejów zasady 1239

PAWEŁ POPARDOWSKI

Reprezentacja spółki kapitałowej przy składaniu rezygnacji przez członka zarządu 1251

Wydawca
Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Violet Design

Układ typograficzny i łamanie
Kamila Tomecka

Projekt graficzny okładki
Grafos

Zdjęcia Profesora Tadeusza Wiśniewskiego
oraz kolekcji Temid
Kaleta Klaudiusz Info Foto Factory

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN 978-83-8107-167-3

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

